

YTTRANDE

Datum
2026-02-27

Dnr
R 161-2025

1 (2)

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar och utlänningslagen (SOU 2025:114)

(Ju2025/02614)

Riksdagens ombudsmän (JO) har getts möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet.

Utredningen har utifrån sina direktiv gjort ett mycket gediget arbete som resulterat i ett välskrivet betänkande. Förslagen är dock omfattande och tekniskt komplicerade och förhåller sig i väsentliga delar till andra utredningsförslag som fortfarande är under beredning. Detta har sammantaget gjort det svårt att skapa sig en bild av de faktiska konsekvenserna för enskilda.

Jag har begränsat mitt yttrande till förslaget om polisiära utlänningsärenden.

Polismyndigheten föreslås få möjlighet att förorda en viss utgång i ett utlänningsärende om myndigheten bedömer att en utlänning deltar i eller främjar verksamheten i en organisation eller grupp som utövar brottslig verksamhet i organiserad form. Syftet är att kunna utvisa utlännningar som har samröre med kriminella nätverk även utan att de har dömts för brott (se avsnitt 12.12.1).

Som utredningen konstaterar finns ingen lagfäst svensk definition av organiserad brottslighet eller kriminella nätverk. De begrepp som används i den föreslagna författningstexten öppnar för en tillämpning som är svår att förutse, där även personer med endast en lös koppling till brottsligheten – inte sällan barn – kan omfattas.

Förslaget är dessutom nära kopplat till det som föreslås i betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33). I mitt remissvar över betänkandet konstaterade jag att förslagen inte var avgränsade på ett tillräckligt tydligt sätt för att tillgodose berättigade rättssäkerhetskrav. Jag avstyrkte att de lades till grund för lagstiftning. (Se JO:s dnr R 48-2025.)

Enligt min mening är den samlade reglering som nu föreligger alltför oprecis för att de grundläggande principerna om normbundenhet och förbud mot godtycklighet i

rättstillämpning med säkerhet ska kunna efterlevas (se 1 kap. 1 § tredje stycket och 9 § regeringsformen).

Jag avstyrker att det införs en ordning med polisiära utlänningsärenden.

Om regeringen ändå går vidare med förslaget anser jag på de av utredningen anförda skälen, att några tvångsmedel inte ska kunna användas i dessa ärenden (se avsnitt 12.16.2). Jag ifrågasätter också proportionaliteten i de föreslagna förvarsreglerna för barn.

Yttrandet har beslutats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Fanny Baltzer har föredragit ärendet och byråchefen Sara Johannesson har deltagit i beredningen.